

ANUL 1940 ÎN REGISTRUL ISTORIC AL COMANDAMENTULUI MARINEI (REGALE) – CRONOLOGIE SELECTIVĂ (I)

Dr. Silvia IONIȚĂ*

Valorificarea fondului Comandamentul Marinei (Regale), Registrul Istoric, dosar 130, a reprezentat elaborarea unei serii de articole, care aduc în atenția celor interesați de istoria marinei subiecte care vizează Marina Regală între anii 1938 – iunie 1941. Printre subiectele abordate am tratat în detaliu *Constituirea Fondului Național al Marinei în anul 1938*, *Manevrele regale din octombrie*; *Solemnitatea inaugurării și renovării monitoarelor tip „Kogălniceanu”*, *Sfârșitul Manevrelor și Duoul Aviației și Marinei (1938)* *Cum s-a născut noul „Mircea”*, *Lansarea Puitorului de mine „Amiral Murgescu”*, *prima călătorie de instrucție a Navei-școală „Mircea” pe Marea Mediterană Ziua Marinei – 1939 ș.a.*

Acest articol reprezintă prima parte dintr-o cronologie selectivă a evenimentelor petrecute în 1940, cu impact la nivelul întregii țări, dar cu accent pe activitatea marinei române.¹

În Registrul Istoric al Comandamentului Marinei (Regale) se consemnează că în prima zi a anului 1940, domnul Viceamiral Bărbuneanu prezintă în ordinul de zi o retrospectivă a anului 1939, subliniind cele mai importante progrese înregistrate de Marina Regală, atât în ce privește înzestrarea, dar și în domeniul instrucției și al pregătirii de luptă. Amintește de lansarea puitorului de mine „Amiral Murgescu” în iunie, la Galați, despre participarea Regelui Carol al II-lea la serbările de la Constanța, zi în care Suveranul a pus și piatra fundamentală a portului Bazei Navale de la Tașaul, precum și despre recunoașterile efectuate pe Dunăre de Escadrila de Monitoare și de submarinul „Delfinul” în tot cuprinsul Mării Negre. Un alt eveniment pe care domnul viceamiral îl amintește în ordinul de zi este și prima călătorie a Navei Școală „Mircea” în Marea Mediterană cu elevii Școlii Navale și ai Școalelor de Specialități.

În cursul lunii ianuarie se stabilește de asemenea „*necesarul pentru o ipoteză minimală în cadrul programului naval.*” Sunt prezentate în detaliu nevoile de dotare. Spre sfârșitul lunii februarie se discută reorganizarea Marinei Regale pe timp de pace. Pentru că de la 1 aprilie se intră în noul an bugetar, este prezentată situația navelor de luptă și apărarea litoralului. Registrul istoric prezintă în continuare în paginile sale „noua ordine de

* Muzeograf la Muzeul Național al Marinei Române.

¹ Arhivele Militare Naționale Române, Fond Comandamentul Marinei (Regale), Registrul Istoric, dosar 130, ff. 75 – 100.

bătaie”. La sfârșitul lunii aprilie prin Î. D. N. 289 din 20 aprilie se stabilește uniforma trupelor de artilerie și Geniu de Marină.

La data de 26 iunie în paginile Registrului Istoric este redat textul integral al *Notei ultimative primită de Guvernul României de la Președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Uniunii Sovietice și Comisar al Poporului pentru afacerile străine Viaceslav Molotov*, cu privire la cedarea Basarabiei, textul răspunsului dat de Guvernul român, urmat apoi de textele reacției U.R.S.S. la răspuns, (cu condițiile drastice și finale adresate de sovietici) precum și acceptarea condițiilor de către români și organizarea evacuării teritoriului.²

Redăm în continuare fragmente din evenimentele prezentate în Registrul Istoric:

„1 Ianuarie 1940

Cu ocazia anului nou, domnul Vice Amiral Bărbuneanu, Comandantul Marinei dă următorul ordin de zi:

Ordin de zi

Nr. 14

31 Decembrie 1939

Pășind în pragul anului 1940 gândul meu ca întotdeauna se îndreaptă către voi camarazi-ofițeriși voi maestri, marinari și funcționari cari ne-ați dat tot sprijinul vostru ca Marina Regală să progreseze și să se bucure de prestigiul ei ce și-a creiat prin noi înșine care o sprijinim cu dragoste și mândrie.

Cu deosebită mulțumire relev că în decursul anului ce s-a scurs Marina Regală a făcut progrese însemnate în domeniul înfăptuirilor, al instrucției și al pregătirii de luptă. Astfel Marina Regală a cunoscut și înregistrat în analele ei vizita M.S. Regelui și a Înaltului Guvern în luna iunie la Galați, pentru a boteza nava port-mine „Amiral Murgescu”, care se lansa în Șantierul Naval și cu care patrimoniul Marinei a crescut. La această înaltă solemnitate a luat parte pe lângă Flotila de Dunăre și mândra navă școală „Mircea”, de curând sosită dela Hamburg unde a fost construită și primită la Constanța cu un fast deosebit.

La 15 August M.S. Regele a onorat cu Înalta Sa prezență serbările de la Constanța cu care ocazie Suveranul a pus și piatra fundamentală a portului Bazei Navale de la Tașaul.

Aceste Înalte acțiuni ale M.S. Regelui față de Marină sunt cele mai sigure indicii pentru viitor că arma noastră are un puternic protector în M.S. Regele Carol al II-lea, căruia toți marinarii trebuie să-i arate

²*Ibidem.*

recunoștința lor prin nestrămutata lor supunere și abnegație în toate ocaziunile.

Mi-a făcut o deosebită plăcere să constat în diferite ocaziuni gradul de instrucție realizat în cursul anului, atât la ofițeri cât și la maiștri și trupă și care a culminat prin rezultatul tragerilor efectuate la finele campaniei la Mare și la Dunăre, când însuși Domnul Ministru al Aerului a constatat bunele lovituri în țintă.

Nu pot să nu amintesc și de apreciablele recunoașteri efectuate pe Dunăre de Escadrila de Monitoare și de submarinul „Delfinul” în tot cuprinsul Mării Negre, care dovedesc gradul de pregătire al ofițerilor noștri, precum și de prima călătorie a Navei Școală „Mircea” în Marea Mediterană cu elevii Școlii Navale și ai Școalelor de Specialități cu care ocazie s-a relevat în porturile străine ținuta corectă și bună a marinarilor Români.

Pentru ca aceste frumoase rezultate să continue și anul în care intrăm și pentru a corespunde Înaltei protecții a M.S. Regelui și sprijinului Domnului Ministru al Aerului și Marinei suntem datori să ne dublăm munca și să dovedim că Marina Regală merită solitudinea de care se bucură.

Pentru aceasta urez Comandanților, ofițerilor, maeștrilor militari, funcționarilor civili și tuturor marinarilor multă sănătate, fericire, înțelegere și încredere în viitorul Marinei Regale.

Comandantul Marinei Regale

Vice Amiral ss Bărbuneanu”³

În Registrul Istoric este consemnat că la data de 6 ianuarie s-au oficiat în toată țara slujbe religioase pentru cei căzuți pentru patrie și că ofițerii iau parte la *Te Deum*.⁴ Se prezintă seria de recruți (Contingentul 1940) care au fost amânați până la pregătirea cazărmilor.

„S-au încorporat 1383 recruți pe naționalități:

932 români

146 străini categoria a II-a

305 străini categoria a III-a

Deci un procent de 48% străini

Raportul de știutori de carte

1234 știutori de carte

149 fără știință de carte

Deci un procent de 12 % analfabeți.

Au mai fost încorporați în plus peste Contingentul 1940:

Amânați din Contingent mai vechi 122

Voluntari 387

³Ibidem, ff. 75 – 76.

⁴Ibidem.

Se începe imediat instrucția pentru a fi cât mai curând mobilizabili.”⁵

15 Ianuarie

„Pentru alegerea proiectului monumentului eroilor marinari a cărei inițiativă revine Domnului Vice Amiral Bărbuneanu se instituie un concurs cu premii.”

19 ianuarie este o zi tristă pentru marină, la această dată fiind consemnat *„decesul C. Amiral rez. Coandă vicepreședintele Ligii Navale Române. Este o pierdere grea suferită de toată Marina, decedatul fiind o figură proeminentă a propagandei marinărești.”* La 21 ianuarie are loc la Cimitirul Belu *„înmormântarea C. Amiral Coandă, în prezența Domnului Ministru al Aerului și Marinei, - Domnului Vice Amiral Comandant al Marinei, ofițeri de marină aflați în București și reprezentanți ai diferitelor autorități.”⁶*

„24 Ianuarie -Serbarea Națională Unirea Țărilor Române.

În cursul lunii Ianuarie Rom. Cons. al Marinei se întrunește la Ministrul Aerului și Marinei, sub presidenția Domnului Vice Amiral Bărbuneanu pentru a stabili necesarul pentru o ipoteză minimală în cadrul programului naval.

În urma discuțiilor s-a ajuns la concluzia că nevoile de dotare sunt:

A.-Reparațiuni și complectarea materialului existent - 2.419.080.000 –

B.-Nave și material pentru complectarea unităților secției și punerea lor în complectă eficientă în 2 tranșe.

Urgența I în valoare de 2.883.300.000

Urgența II în valoare de 4.120.300.000

Valoarea totală a ipotezei minimale se ridică deci la suma de 9.422.680.000 –

Față de sumele prevăzute prin planul de Înzestrare al Marinei din 1939 la Cap. Reparațiuni și complectări imediate rezultă un plus care se justifică prin:

La Capitolul A - nevoile de achiziționarea combustibilului de mobilizare și construcția Depozitelor necesare

- Nevoi de achiziționarea de baterii de coastă și mine mai multe.

Capitolul B - necesitatea pentru a satisface cerințele de a dispunde de:

⁵*Ibidem*, ff. 76 – 77 .

⁶*Ibidem*, f. 77.

- 1 Diviz. ușoară compusă dintr-un crucișător și 4 Distrugătoare.
- 1 escadrilă de 6 submarine
- 2 escadrile de dragaj
- 2 escadrile nave de patrulare
- Aeronautica maritimă pentru Sulina și Constanța (din fondul Aviației)

Pe lângă aceste unități se adaugă navele auxiliare și de litoral necesare deservirii forțelor navale.

Planul de înzestrare stabilit reprezintă minimum de prevederi pentru ipoteza minimală și corespunde tranșei I a programului naval stabilit în Martie 1938 și prezentat forurilor superioare.

Ținând seama de posibilitățile de realizare în timp, de posibilitățile de încadrare și disponibilitățile financiare s-a împărțit execuția necesarului prevăzut la Cap. B în două părți de urgențe:

Urgența I cuprinde tot ce se poate și trebuie înfăptuit în cursul anului 1940 – 1941.

În urgența II: sunt prevăzute navele care cer un timp mai îndelungat pentru a fi construite și pentru a se forma personalul necesar.

În urgența II: este indispensabil însă din acest an să se dea comenzile și să se prevadă ratele de plată.

În concluzie s-au stabilit:

-Reparațiuni și complectări imediate 2.419.080.000 –

-Dotarea cu nave și material pentru complectarea unităților tactice și punerea lor în complectă eficientă.

Material naval urgență I:

4 dragoare cu armament și munițiuni

4 vedete fluviale cu armament și munițiuni

10 șalupe blindate cu un tun de 20 m/m și munițiuni

6 vedete antisubmarine 80 – 90 tone.

3 submarine a 300 tone.

3 vedete torpiloare comandate în Anglia

2369.500.00

Nave auxiliare

312.000.000

Material naval urgențe II:

4 Distrugătoare

1 crucișător

4 remorchere

4.120.000.000

<i>Infrastructuri</i>	121.800.000
<i>Deci din valoarea totală a ipotezei minime de lei 9.422.680.000 pentru necesar pentru anul 1940 – 1941.</i>	
<i>Urgență I</i>	– 5.302.380.000
<i>20% avans urgență II:</i>	– 825.000.000
<i>Total :</i>	<u>6.127.380.000”⁷</u>

1 Februarie

Încep a funcționa cursurile de specializare a ofițerilor inferiori, în artilerie mine și transmisiuni, pe lângă centrele de instrucție.

Participanți: - 7 ofițeri curs Artilerie la Distrugătorul „Mărășești”.
- 5 ofițeri curs mine la nava P.M. Durostor
- 5 ofițeri curs transmisiuni la (*indescifrabil*) și la Distrugătorul „Mărășești”.

5 Februarie

Începe a funcționa cursul de maeștri de 45 de zile organizat de Școala de Specialități (pe lângă centrele de Instrucții pentru specialitățile navale, iar pentru celelalte prin examen direct, la data de 1 aprilie).

16 Februarie

La Portsmouth în Anglia are loc în cadrul unei solemnități la care asistă reprezentanții corpului diplomatic român, reprezentanți ai marinei engleze și autoritățile locale, botezul celor 3 vedete torpiloare noi.⁸

„În amintirea vechilor torpiloare românești *Vîforul, Vârtejul și Vijelia, li se dau aceste nume.*”

La data de 25 februarie trece în neființă încă o figură reprezentativă a cadrelor de rezervă ale Marinei: contraamiralul Negru.

Tot la această dată vedetele torpiloare pleacă de la Portsmouth spre țară, pe calea apei.⁹

27 Februarie

„Comitetul Marinei prezidat de Domnul Vice Amiral Bărbuneanu se întrunește pentru a lua în discuție și a stabili Reorganizarea Marinei Regale pe timp de pace.

Comitetul stabilește: necesitatea desființării vechilor apărări fixe și înlocuirea lor cu:

- Regimentul de Geniu Marină cu sediul Brăila;
- Batalionul de Infanterie Marină cu sediul Tulcea
- Divizia Artilerie Coastă -II - Constanța

⁷*Ibidem*, ff. 77 – 80.

⁸*Ibidem*, f. 80.

⁹*Ibidem*, f. 81.

Regimentul Geniu Marină va depinde de C.M.R. iar administrativ de Divizia de Dunăre. El va parveni din reorganizarea Reg. de Pontonieri al Armatei. Încadrarea Reg. de Geniu să se facă cu ofițeri, subofițeri și trupă de geniu (pont. și transm.) și de Marină.

Instrucția și mobilizarea formațiunilor pontoniere fluviale necesare Armatei se va face de Marină la Reg. de Geniu Marină.

Toate unitățile de transmisiuni necesare Marinei vor fi înzestrate și mobilizate de Reg. Geniu Marină.

Formațiunile Fluviale de Arme sub Apă vor fi pregătite și mobilizate de Reg. G. M.

Tot Reg. Geniu Marină va pregăti echipele de distrugere și va executa toate lucrările de geniu necesare Marinei (studiu pentru fortificarea litoralului, lucrări de sapă pentru apărarea apropiată, amenajări în comunicații etc.)

Comandantul Reg. Geniu Marină va îndeplini și rolul de consilier tehnic al Marinei pentru toate chestiunile în legătură cu lucrările de Geniu.

29 Februarie

Din cauza evenimentelor internaționale care impun permanența personalului la serviciile unde se găsesc, prin Î.D. Nr. 637 și 641 se modifică stagiile necesare ofițerilor de marină și aviație în sensul că aceste stagii se consideră valabile în orice serviciu s-ar găsi ofițerii cu derogare pentru gradele de Căpitan și Comandor de Marină cari vor fi obligați a avea stagiul legal.

-Apare Î.D.R. Nr. 634 și 635 prin care se înființează pe data de 1 Aprilie Reg. Geniu Marină, Bat. Infanterie și Divizia Artilerie, luând naștere din desființarea Apărărilor Fixe.

3 Martie

Prin Î.D.R. Nr. 611 din 3.III.1940 se deschide un credit extraordinar special de lei: 267.099.771 repartizat astfel:

Pentru cheltuieli de înzestrare Aer și Marinei – 129594.103

Pentru cheltuieli de înzestrarea Marinei – 137.505.668

5 Martie

Vedetele torpiloare sosesc la Paris urmând ruta Portsmouth – Havre – Sena – Paris.

31 Martie

Elevii anului II Șc. Ofițeri Marină sunt înălțați la gradul de aspirant în cadrul unei solemnități care are loc la București. –

Rezumat al activității de instrucție în cursul anului 1939

-Anul acesta s-a introdus pentru prima oară programul de instrucție alcătuit după normele indicate prin „Instrucția într-un Regiment de Infanterie cu corectările și adaosurile necesitate de specificul Armatei.

-Insatalarea noului armament A.S.A.¹⁰ precum și montarea la Distrugătoare chiar în cursul campaniei de instrucție, a șinelor pentru mine, a aparatelor paravan și a aruncătoarelor de grenade a făcut ca instrucția la aceste aparate să fie inițiată numai, și în curs de a se pune complet la punct.

-Resimțindu-se lipsa de regulamente s-au luat măsuri de remediere prin înlocuirea și tipărirea a unei bune părți din ele.

Astfel: - 10 manuale au fost tipărite:

-7 au fost împărțite la unități

-7 sunt în curs de tipărire

-12 sunt elaborate

-12 sunt în lucru

-18 sunt în lucru

Instrucția recruților a fost făcută pe lângă Depozitele de Echipaj și Materiale cu începere dela 12 Martie până la 11 Mai când au fost repartizați unităților navale și terestre pentru specializare.

Au fost reținuți în unitățile de depozit până la 30 Iunie pentru complectarea instrucției toți auxiliarii.

Aceasta în vederea formării unei bune discipline și pregătirea lor ca infanteriști.

În timpul verii s-au acordat concediile regulamentare.

Către toamnă unitățile de litoral sunt trimise pe zona de concentrare desăvârșindu-se instrucția lor de luptă.¹¹

Instrucția la navele de luptă

Toate navele armate și în (ilizibil) servit ca unități de instrucție.

Cu începere dela 11 Mai până la 30 iunie s-a executat instrucție tehnică tactică de specialitate a personalului.

La finele acestei perioade recruții au fost calificați cu specialitățile.

În perioada II: Iulie – 31 Octombrie s-a pășit la instrucția individuală a navelor și instrucția unităților tactice.

Se profită de concentrarea mijloacelor marinei pentru ca exercițiile navale să îmbrățișeze un cadru mai general. La parte din exerciții ia parte și Hidroaviația. Se fac deasemenea exerciții pentru verificarea funcționării Serviciului de pândă C.A.¹²

Voiaje de instrucție

-N.M.S. Mircea: 63 zile în Mediterană.

¹⁰Ibidem, f. 83, A.S.A. - Arme sub apă.

¹¹Ibidem.

¹²Ibidem, ff. 83 – 84.

-Escadrila de Monitoare dela 3 Iulie – 7 August face o călătorie până la Baziaș verificând recunoașterile anterioare și recunoscând noi poziții în tragere precum și în zona Silistra -Turtucaia - Giurgiu în amănunțime.

Deasemenea grupat și separat se execută recunoașterea Dunării de Jos și Delta.¹³

Trageri. Lansări

Infanteria: – Trupa și echipajele au executat ședințele de tragere regulamentare – recruții alocația normală, oamenii vechi alocația minimală, iar concentrații alocația ordonată de M.St.M.

Artileria: la mare au executau trageri de calibru navale și A.A. Distrugătorul „Regina Maria”, „Mărășești” Submarinul și Bateria Tataia cu rezultate bune.

La Dunăre s-au executat trageri de calibru de către Escadrila de Monitoare cu toate categoriile de artilerie aflate la bord.

Deasemeni au executat trageri secția artilerie plut. 162,4 m/m.

Lansări torpile au executat:

Distrugătorul „Regina Maria” 7 lansări

-/- „Mărășești” 11 lansări

Concentrări

În cursul anului s-au făcut concentrări masive. Durata concentrărilor a fost în August de o lună, exceptând formațiunile cu nevoi de continuitate unde concentrările s-au făcut pe o durată mai lungă, după care s-au acordat concedii.

Efectivele lunare medii ale concentrațiilor au fost:

Ofițeri – 60

Subofițeri – 30

Trupă – 2100¹⁴

Starea sanitară

Îmbunătățiri: - Infirmeria D.M.E.M. s-a completat prin adăugirea a două aripi pentru mărirea capacității și instalarea cabinetelor de radiologie, dentistică și laborator.

S-a ridicat în roșu un post sanitar în Portul Constanța.

-Infirmeria Dep. Fluviale a fost prevăzută cu un cuptor de deparazitare.

Localurile D.M.E.M. și Șc. Specialități au fost completate cu încăperi suplimentare. La D.M.E.M. s-a mai clădit un etaj pentru mărirea capacității de cazare.

¹³Ibidem, f. 84.

¹⁴Ibidem.

Măsurile sanitare: din cauza înmulțirii cazurilor de malarie și răspândirii bolilor venerice serviciul sanitar a întreprins o energetică și întinsă campanie antimalarică și antivenerică.

Rezultatele acestor campanii s-au făcut simțite chiar în cursul anului prin scăderea considerabilă a venericilor și a malaricilor.¹⁵

1 Aprilie

-Se intră în noul an bugetar.

Situația navelor de luptă și apărarea litoralului:

Divizia de Mare

Distrugătorul „Regele Ferdinand” în reparații generale la S.N.G.

-//- „Regina Maria” - //-

-//- „Mărăști” în serviciu, armat

-//- „Mărășești” în serviciu, armat

N.M.S. „Constanța” în reparații generale la P.C.A.¹⁶

(disponibilă)

Submarinul „Delfinul” în reparații la P.C.A. pentru 15 zile

Torpilorul „Zborul” în reparații gle la Arsenal

-//- „Smeul” în reparații gle la Arsenal

-//- „Năluca” în reparații gle la S.N.G.

Canoniera „Stihi” în reparații gle la S.N.G. și mot. Arsenal

-//- „Dumitrescu” disponibilă armată

-//- „Lepri” -//-

N.M.S. „Mircea” -//-

Nava „Durostor” - a fost transformată la S.N.G în navă port-mine: armată, disp.

Nava „Aurora” - în reparații și transformată în navă port-mine la S.N.G. Gata la 25 Apr.

Submarinul torpilor și submarinul minier – pe cală în construcție la S.N.G. Vor fi gata de recepție în cursul anului 1941.

Nava port-mine „Amiral Murgescu” – lansată. Va fi gata de recepție în Iulie – Aug 1941

Divizia de Dunăre

Monitorul „Ardeal” - ieșit din reparații generale la Arsenal, urmează a face probe de recepție apoi va fi armat

-//- „Bucovina” – ieșit din Arsenal pentru reparații căldări și mașini; urmează a fi armat

-//- „Basarabia” – pe cala Arsenalului în reparații generale

-//- „Catargiu”

-//- „Lahovary”

¹⁵Ibidem, ff. 84 – 85.

¹⁶Administrația Comercială a Porturilor și Căilor de Comunicații pe Apă.

-//- „Brătianu”
-//- „Kogălniceanu” – (pentru toate 4) – s-a făcut în timpul iernii revizia și verificarea aparatelor motoare la arsenal. Vor fi armate la 15 Aprilie

Vedetele 3, 7 – în revizie generală, vor fi gata în cursul lunii aprilie.

Vedetele 2, 6 – în reparații generale la S.N.G.

Șlepurile armate 29451- Bune, în serviciu

-//- 1 -Pe cală la Arsenalul Marinei.

Pontonul de baraje – Gata la 15 Aprilie, după reparații g-le la Arsenal.”¹⁷

Este prezentată apoi „noua ordine de bătaie” pentru: „Comandamentul Marinei Regale, Regimentul Geniu Marină, Batalionul Infanterie Marină, Comandamentul Diviziei de Mare, Escadrila de Distrugătoare, Distrugătorul Mărășești, Distrugătorul Mărăști, Distrugătorul „Regele Ferdinand”, Distrugătorul „Regina Maria”, Torpilorul „Năluca”, Torpilorul „Zmeu”, Torpilorul „Zborul”, Canoniera „Ghiculescu”, Grup Submarin și Vedete Torpiloare, Nava Bază „Constanța”, „Submarinul „Delfinul”, Vedeta rapidă „Viforul”, Vedeta Rapidă „Viscolul”, Vedeta Rapidă „Vijelia”, Nava port-mine „Murgescu”, Nava port-mine „Durostor”, Nava port-mine „Aurora”, Secția Dragaj, Canoniera Lepri, Canoniera „Dumitrescu”, Canoniera „Stihi”, Yachtul Regal „Luceafărul”, Yachtul Regal „Taifun”, Divizion Artilerie Coastă, Bateria Tataia, Bateria Agiea, Bateria Midia, Bateria Vii, Bateria port Constanța, Bateria A.C.A. Constanța, Secția A.C.A. Constanța, Bateria 101 m/m Sulina, Secția artilerie plutitoare Sulina, Bateriile T. Severin, Depozitele Maritime de Echipaje și Materiale, Comandamentul Școalelor Marinei, Școala Navală, Școlile de Specialități, Nava Școală N.M.S. „Mircea”, Tipografia Marinei, Comandamentul Diviziei de Dunăre, Escadrila de Monitoare, Monitorul „Brătianu”, Monitorul „Kogălniceanu”, Monitorul „Bucovina”, Monitorul „Lahovary”, Monitorul „Catargiu”, Monitorul „Ardeal”, Vedeta N. 2, Vedeta N. 3., Vedeta n. 7, Grupul Șleपुरi Armate, Depozitele Fluviale de Echipaje și Materiale, Aersenalul Marinei, Comisia supraveghere S.N. Galați pendinte de Direcția Construcții Navale, Grupul Nave Grăniceri, Șalupele de Dunăre.”

-11 maeștrii participanți ai cursului ofițerilor echipaje sunt înălțați în grad.

-22 submaeștrii participanți la cursul de maeștri sunt înălțați la gradul de maestru clasa III.

¹⁷Ibidem, ff. 85 – 86.

-Contingentul 1937 este trecut în complectare; li se acordă 30 zile concediu. După care vor fi din nou concentrați până la noul ordine.¹⁸

„4 Aprilie

Vedetele torpiloare sosesc la Marsilia. Din cauza războiului din Vest vedetele au fost nevoite a traversa Franța pe (ilizibil) și canale până la Marsilia.

Itinerariul urmat până la Marsilia a fost: Portsmouth – Havre – Sena – Paris – Sena – râul (ilizibil) Canal Briau – Loire – Canal du Centre Rouin – Marsilia.

La Marsilia urmează a fi ambarcate pe o navă a S.M.R. care are ruta prin acest port și transportate în țară.¹⁹

17 Aprilie

Nevoile de construcție în țară mărimdu-se pe zi ce trece s-au luat măsuri de extinderea Șantierului Naval Galați prin vânzarea de către P.C.A. – S.N.G.-ului a unui teren de lângă șantier.”²⁰

La data de 20 aprilie are loc la Constanța în prezența domnului ministru al Aerului și Marinei, a domnului viceamiral Bărbuneanu Petre, comandantul Marinei, precum și reprezentanți ai autorităților locale cât și din București, o serbare compusă din „voința națională urmată de serată, bucurându-se de o frumoasă reușită, atât în ceea ce privește partea artistică cât și atmosfera de bună voie ce a domnit.”²¹

26 Aprilie

Prin Î. D. N. 289 din 20 Aprilie se stabilește uniforma trupelor de artilerie și Geniu de Marină astfel.

„Infanterie de Marină

Uniforma de culoare gris-bleu la fel ca a trupei de aeronautică având ca semn distinctiv câte o ancoră de postav albastru cusută pe guler în locul petlițelor.

Artilerie de Marină

La fel ca Infanteria de Marină, având ca semn distinctiv câte o ancoră de postav negru pe guler în locul petlițelor.

Geniu de Marină

Aceeași uniformă ca a trupei de marină având ca semn distinctiv cusut pe mâneca stângă în culoare roșie insigna geniului.²² (ilizibil)

¹⁸*Ibidem*, ff. 86 – 93.

¹⁹*Ibidem*, f. 93.

²⁰*Ibidem*.

²¹*Ibidem*, ff. 93 – 94.

²²*Ibidem*, f. 94.

27 Aprilie

Divizia de Dunăre se îmbogățește cu încă 5 șalupe de patrulare cumpărate din Germania. Se anunță sosirea lor.”

30 Aprilie

Nava „Aurora” amenajată în navă port-mine iese din șantier și pleacă spre zona de concentrare de la Sulina.²³

Între 1 și 20 mai, în paginile Registrului Istoric al Marinei (Regale) sunt consemnate următoarele:

„1 Mai

La ființă Școala de ofițeri de rezervă pe lângă Școala Navală în vederea complectării cadrelor Marinei, față de nevoile provocate prin neclaritatea soluției internaționale.

În urma ord. M. St. M. se prelungește durata concentrărilor la 2 luni anual.

5 Mai

Domnul Vice Amiral Comandant al Marinei inspectează unitățile operative din Sectorul Dunării de Sus.

6 – 7 Mai

Domnul Vice Amiral Comandant al Marinei inspectează Batalionul Infanterie și Regimentul Geniu Marină.

10 Mai

„Sărbătoare Națională. Din cauza evenimentelor internaționale care obligă țara a fi pe picior de războiu în orice moment, anul acesta serbarea se desfășoară într-un cadru mai restrâns limitându-se la slujbe religioase și o scurtă defilare (comparativ cu anii trecuți), în fața M.S. Regelui și membrilor guvernului.”²⁴

Prin Î.D.R. N. 401 se remaniază Guvernul.

În ceea ce interesează Marina Regală este de notat că Ministrul Apărării Naționale General Ilcuș este numit adinterim la M.A.M. având 2 Subsecretari de Stat: 1 pentru Marină și unul pentru Aer.

Domnul Contra Amiral Rez. Adj. Păiș Nicolae, Director al Marinei Comerciale este numit în postul de subsecretar de stat la Departamentul Marinei, având ca secretar general pe Dl. Comandor Macellariu Horia.²⁵

15 Mai

Domnul Vice Amiral Bărbuneanu Petre, Comandantul Marinei Regale ambarcat pe Canoniera Lepri, inspectează unitățile dela Galați, Sulina și Constanța.

²³*Ibidem.*

²⁴*Ibidem.*

²⁵*Ibidem*, f. 95.

20 Mai

Comitetul Consultativ al Marinei se întrunește sub prezidenția Domnului Vice Amiral Bărbuneanu Petre.

Comitetul fiind sesizat că parte din prevederile planului de înzestrare fixate prin ședința dela 18 ianuarie nu se pot realiza în prezent fiind cu neputință a se obține comenzi în străinătate este de părere a se executa în primă urgență reparațiunile și dotările ce se pot realiza în țară și anume:

Lucrările strict necesare la Distrugătoarele tip R și monitoare pentru a se grăbi la maximum ieșirea navelor din șantier. Se va renunța la lucrări accesorii (mobilier, verificări etc.). Pentru terminarea lucrărilor se va lucra zi și noapte.

Cât privește realizările în artilerie și Apărare sub Apă se vor urmări, în primul rând cele ce se vor putea obține în țară."²⁶

26 Iunie

În noaptea de 26-27 iunie Guvernul Român a primit de la ministrul român din Moscova următoarea telegramă²⁷:

„Comunic nota ultimativă ce mi-a fost remisă azi la ora 10 seara de dl. Molotov

-În anul 1918 România folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei a desfăcut de Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcând prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucrainieni, cu Republica Sovietică Ucrainiană.

„Uniunea Sovietică nu s-a împăcat niciodată cu faptul luării cu forța a Basarabiei, ceeace guvernul sovietic a declarat nu o singură dată și deschis în fața întregii lumi. Acum când slăbiciunea militară a U.R.S.S. a trecut în domeniul trecutului iar situațiunea internațională care s-a creiat cere rezolvarea rapidă a chestiunii moștenite din trecut pentru a pune în fine bazele unei păci solide între țări, U.R.S.S. consideră necesar și oportun ca în interesul stabilirei adevărului să pășească împreună cu România la rezolvarea imediată a chestiunei înapoierei Basarabiei Uniunii Sovietice.

Guvernul Sovietic consideră că chestiunea întoarcerii Basarabiei este legată în mod organic cu chestiunea transmiterii către U.R.S.S. a acelei părți a Bucovinei a cărei populație este legată în marea sa majoritate cu Ucraina Sovietică prin Comunitatea soartei istorice cât și prin Comunitatea de limbă și compozițiune națională. Un astfel de act ar fi cu atât mai just cu cât transmiterea părții de Nord a Bucovinei către U.R.S.S. ar putea

²⁶*Ibidem*, ff. 95 – 96.

²⁷Pentru mai multe informații vezi și Dan Falcan, *Ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940: „Să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice Basarabia / DOCUMENT*, în <https://historia.ro/>, accesat la 30 martie 2024.

reprezenta este drept că numai într-o măsură neînsemnată un mijloc de despăgubire a acelei mari pierderi care a fost pricinuită U.R.S.S.-ului și populației Basarabiei prin dominațiunea de 22 ani a României în Basarabia.

Guvernul U.R.S.S. propune Guvernului Regal al României:

1. Să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice, Basarabia.
2. Să transmită Uniunii Sovietice partea de Nord a Bucovinei cu frontierele potrivit cu harta alăturată.

Guvernul sovietic își exprimă speranța că guvernul român va primi propunerile de față ale U.R.S.S. și că aceasta va da posibilitatea de a se rezolva pe cale pașnică conflictul prelungit între U.R.S.S. și România.

Guvernul sovietic răspunde guvernului Regal al României în decursul zilei de 27 Iunie curent.”²⁸

În dimineața zilei de 27 iunie s-a convocat Consiliul de Coroană și s-a ajuns la concluzia că în lipsa oricărui ajutor din afară, nu era posibilă o rezistență prelungită doar prin mijloace proprii.

Ca urmare se trimite la Moscova următoarea telegramă:

„Guvernul U.R.S.S. a adresat guvernului român o notă care a fost remisă la 26 Iunie 1940 la ora 10 seara, de către Excelența Sa dl. Molotov, Președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Uniunii Sovietice și Comisar al Poporului pentru afacerile străine, Excelenței Sale D-lui Davidescu, Ministrul României la Moscova.

Fiind însuflețiți de aceeași dorință ca și Guvernul Sovietic de a vedea rezolvate prin mijloace pacifice destinele care ar putea să producă o neînțelegere între U.R.S.S. și România, Guvernul Regal Român este gata să procedeze imediat în spiritul cel mai larg la discuțiunea amicală și de comun acord a tuturor propunerilor emanând dela guvernul sovietic.

În consecința Guvernul Român cere Guvernului Sovietic să binevoiască a indica locul și data ce dorește să fixeze în acest scop.

De îndată ce va fi primit răspuns din partea Guvernului Sovietic, Guvernul Român își va desemna delegații și nădăjduiește că conversațiile cu reprezentanții Guvernului sovietic vor avea ca rezultat să creeze relațiuni trainice de bună înțelegere și prietenie între U.R.S.S. și România. 27 iunie 1940.”²⁹

În cursul nopții de 27 spre 28 iunie a sosit răspunsul dela Moscova în termenii următori:

„Guvernul U.R.S.S. consideră răspunsul Guvernului Regal al României din 27 Iunie ca imprecis, deoarece în răspuns nu se spune direct că el primește propunerea Guvernului Sovietic de a-i restitui neîntârziat

²⁸ Ibidem, f. 96.

²⁹ Ibidem, f. 97.

Basarabia și partea de Nord a Bucovinei. Însă cum Ministrul României la Moscova, dl. Davidescu a explicat că răspunsul menționat al Guvernului Regal al României înseamna accedarea la propunerea Guvernului Sovietic, Guvernul Sovietic primind această explicație a d-lui Davidescu, propune:

- 1. În decurs de patru zile începând dela orele 14, după ora Moscovei, la 28 Iunie să se evacueze teritoriul Basarabiei și Bucovinei de trupele românești;*
- 2. Trupele sovietice în acelaș timp să ocupe teritoriul Basarabiei și partea de Nord a Bucovinei.*
- 3. În cursul zilei de 28 Iunie trupele sovietice să ocupe următoarele puncte: Cernăuți, Chișinău, Cetatea-Albă;*
- 4. Guvernul Regal al României să ia asupra sa răspunderea în ceea ce privește păstrarea și nedeteriorarea căilor ferate, parcurilor de locomotive, vagoane, podurilor, depozitelor, aerodromurile, întreprinderilor industriale, uzinele electrice, telegrafului;*
- 5. Să se numească o comisiune alcătuită de reprezentanți ai guvernului român și U.R.S.S., câte doi din fiecare parte pentru lichidarea chestiunilor în litigiu în legătură cu evacuarea armatei române și instituțiile din Basarabia și partea de Nord a Bucovinei.*

Guvernul Sovietic insistă ca Guvernul Regal al României să răspundă la propunerile susmenționate nu mai târziu de 28 Iunie ora 12 ziua (ora Moscovei).”³⁰—

Guvernul Regal Român trimite următorul ultim răspuns:

„Guvernul Român pentru a evita gravele urmări pe care le-ar avea recurgerea la forță și deschiderea ostilităților în această parte a Europei se vede silit să primească condițiunile de evacuare specificate în răspunsul sovietic.

Guvernul român ar dori totuși ca termenele de la punctul unu și doi să fie prelungite deoarece evacuarea teritoriilor ar fi foarte greu de adus la îndeplinire în patru zile din pricina ploilor și inundațiilor care au stricat căile de comunicații.

Comisiunea mixtă instituită la punctul 5 ar putea discuta și rezolva această chestiune.

Numele reprezentanților români în această comisiune vor fi comunicate în cursul zilei.”³¹

³⁰*Ibidem.*

³¹*Ibidem*, f. 98.

În ziua de 28 iunie se primește de la M.St.M. ordinul N 5688 secret prin care se arată că guvernul a hotărât evacuarea Basarabiei și Bucovinei de Nord și ducerea rezistenței pe Prut, dar și că evacuarea trebuie dusă în 4 zile până la 2 iulie inclusiv, ora 12 românească. –

Ministrul Aerului și Marinei repetând ordinul M.St.M. însărcinează pe Comandor P. Zlatian cu poliția în porturile Vâlcov, Chilia, Ismail, Reni și Isaccea și ordonă a i se pune la dispoziție trupe de marină și nave rapide.

Pentru poliția evacuării se dislocă câte un monitor la: Vâlcov, Chilia, Ismail și Reni.

Evacuările peste Prut se indică a se face de preferință prin navetă de pe un mal pe celălalt.

S-au dat dispozițiuni marinei comerciale pentru a disloca materialele flotante în punctele de trecere.

Comandamentul a cerut Ministerului Aerului și Marinei să se ridice brațele canalelor din Deltă pe care se vor opri trupele evacuate.

În aceeași seară Comandamentul Marinei Regale ordonă Diviziilor de Mare și Dunăre în legătură cu evacuarea:

1. Vor rămâne garnizoane locale la Chilia Nouă și Vâlcov.

2. Marina va concura la evacuări cu navele rechiziționate.

3. Monitoarele se vor deplasa astfel:

- „Lahovari” la Vâlcov

- „Kogălniceanu” la Chilia

- „Catargiu” la Ismail

- „Ardeal” la Reni

Pentru conducerea operațiunilor de evacuare se numește la Vâlcov Cpt. Comandor Izvoranu Tudor, - la Chilia, Lt. Cdor Săvulescu Eugen, - Ismail și conducerea întregii operațiuni Cdor Zlatian, - Reni Cpt. Bănică Ioan. –

4. Batalionul 15 Infanterie Marină să se deplaseze la Periprava cu 1 companie la Vâlcov.

5. Batalionul 20 Infanterie dela Zibrieni la Chilia Veche cu 1 Campanie la Chilia Nouă.

6. Campania 1 Observare va ocupa sectorul dela Isaccea (Pc. Tulcea)

7. Secția 1 Șalupe Patrulare, dela Vâlcov la Tulcea.

8. Batalionul Infanterie Marină Reni, la Depoz. Fluviale Galați.

Mișcarea aceasta se va face „de către unități, în ritmul indicat de Marele Stat Major”-

Mijloace suplimentare pentru a servi la evacuare

La Vâlcov

În ziua de 28 Iunie au sosit în port pasagerul N.F.R. Domnul Tudor, remorcherule Cerna și Mărăști și Șlepul N.F.R. n. 633.

S-au mai adăugat șalupele și bărcile grănicerilor.

Monitorul Lahovary a imbarcat Compania de Observare.

La Chilia

Un șlep cu 300 tone porumb

„Demetriade”

„Dacia”

„Regele Carol”

Remorcherul „Jiul” cu 6 șlepuri

Remorcherul S.H. „Mărășești”

La Ismail

„Maican”

„Dacia”

„Caverna”

„Vasile Lupu”

„Ștefan cel Mare”

„Balcic”

„Principele Mircea”

„Principele Mihai”

„Domnul Tudor”

Remorcherul „Bistrița” cu șlepul N. 645

Remorcherul Cerna Vodă cu 3 șlepuri

Remorcherul „Banat” cu 2 șlepuri ³²

1940 IN THE HISTORICAL REGISTRY OF THE NAVAL STAFF – SELECTIVE CHRONOLOGY (I)

-abstract-

Key Words: Royal Navy, Historical Registry, archive, naval program, ultimatum, territorial losses, evacuation

The utilization of the fond dedicated to the Naval Staff – Historical Registry, file 130, was materialized in a series of articles which bring into attention for the history enthusiast subjects concerning the Royal Navy of Romania during 1938 – June 1941. Among the subjects we've already tackled the creation of the Romanian National Fund in 1938, the Royal Navy Exercises in October, the Ceremony for the Modernization of the Kogalniceanu Class Monitors, the End of the Military Exercises and the Duo

³²*Ibidem*, ff. 98 – 100.

Air Force-Navy (1938), How Mircea was born, the launch of the minelayer Amiral Murgescu, the first voyage of the school-ship Mircea in the Mediterranean, Navy Day – 1930 etc.

This article consists of the first period in a selective chronology from 1940, with significant impact on the national level, but focused in the doings of the Navy.